

Στο μικροσκόπιο η δεξιά μετατόπιση στις εκλογές

Η οργάνωση «Σημείο για τη μελέτη και την αντιμετώπιση της ακροδεξιάς» διοργάνωσε εκδήλωση στην οποία συζητήθηκαν διεξοδικά οι κοινωνικές τάσεις, όπως διαμορφώθηκαν στην κάλπη της 21ης Μαΐου

► Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΓΓΕΛΙΔΗ**

Η δεξιά στροφή στις τελευταίες εκλογές, όπως αποτυπώνεται στην ευρεία επικράτηση της Ν.Δ. και τη διατήρηση συνολικά των δυνάμεων της Ακροδεξιάς, είναι μόνο ένας συγκυριακός κομματικός συσχετισμός ή αντανακλά τα πρώτα στάδια μιας ιδεολογικής μετατόπισης της κοινωνίας;

Με την επιφύλαξη των αποτελεσμάτων της επικείμενης εκλογικής αναμέτρησης, το βέβαιο είναι ότι οι εκλογές της 21ης Μαΐου μόνο εφησυχασμό δεν προκάλεσαν σε όσους συμμετείχαν την Τρίτη στην εκδήλωση της οργάνωσης «Σημείο για τη μελέτη και την αντιμετώπιση της ακροδεξιάς» στον πολυχώρο Ρομάντσο με θέμα «Δεξιά στροφή: συγκυριακός συσχετισμός ή ιδεολογική μετατόπιση; Συμπεράσματα από τις εκλογές».

Ο Κωστής Παπαϊωάννου από το Σημείο επισήμανε ότι η Ακροδεξιά διατηρεί ένα δυναμικό γύρω στο 8-10%, διασπαρμένο σε έναν ευρύ αστερισμό σχηματισμών και προσώπων που εξακολουθεί να αναζητά κεντρική κομματική έκφραση, ενώ ένα κομμάτι των ακροδεξιών ψηφοφόρων απορροφήθηκε από τη Ν.Δ. που έχει ενσωματώσει τμήμα της ακροδεξιάς ρητορικής, χωρίς να οδηγεί η απορρόφηση αυτή σε αποδυνάμωση του ακροδεξιού χώρου αλλά μάλλον σε διεύρυνση του ακροατηρίου του.

Αναμενόμενη διασπορά

Σημείωσε πως μετά την απαγόρευση του Αρείου Πάγου το ποσοστό της Χρυσής Αυγής και το δημοσκοπικό ποσοστό του μορφώματος Κασιδιάρη παρουσίασαν μια αναμενόμενη διασπορά, με μεγαλύτερη πύκνωση προς τα δεξιά του κομματικού φάσματος - περίπου το 25% στην Ελληνική Λύση, 18% στη Ν.Δ., 7% στην Πλεύση Ελευθερίας, 5,8% στον ΣΥΡΙΖΑ, 5,4% στο ΠΑΣΟΚ, ακυρώνοντας την προεκλογική ρητορική για προσπάθεια προσέγγισης των ψηφοφόρων των ναζιστικών μορφωμάτων από τον ΣΥΡΙΖΑ.

Όπως επισήμανε, η Ελληνική Λύση έμεινε να πρωταγωνιστεί στην Ακροδεξιά, τα ποσοστά του κόμματος Νίκη αποτέλεσαν μία από τις μεγαλύτερες εκπλήξεις, ενώ ο Αντώνης Σαμαράς εμφανίστηκε ως ιεροκήρυκας της ελληνικής αλτ ράιτ ξεδιπλώνοντας την ατζέντα της.

Επιφυλακτικός προς μια ιδεολογική ανάλυση του εκλογικού αποτελέσματος υπήρξε ο δημοσιογράφος Γιάννης Αλμπάνης. Επισήμανε ότι τις εκλογές εξακολουθεί να

Από αριστερά: Γιάννης Αλμπάνης, Κωστής Παπαϊωάννου, Κατερίνα Λαμπρινού, Ελένα Ολγα Χρηστίδου

τις κερδίζει το Κέντρο και αμφισβήτησε ότι η πολιτική υπεροχή του Κυρ. Μητσότακη αντανακλά μια πραγματική συντηρητική ιδεολογική στροφή της κοινωνίας.

«Παρά τα 30 χρόνια νεοφιλελευθερισμού, παρά την πολύ μεγάλη αποδοχή της ανταγωνιστικότητας και του εκσυγχρονισμού, παρά το γεγονός ότι η μείωση των φόρων αποτελεί συντηρητικά ηγεμονική αντίληψη, στην οικονομία ο κόσμος εξακολουθεί να απαντά με τρόπο κεντροαριστερό. Το κράτος είναι πλειοψηφικό, βρίσκεται στην καρδιά της κοινωνικής συνείδησης ως δύναμη αναδιανομής και κοινωνικής προστασίας, αλλά και ως δύναμη ανάπτυξης» σημείωσε.

Υπογράμμισε ότι στο μεταναστευτικό διατυπώνονται ιδιαίτερες σκληρές θέσεις, γεγονός που οφείλεται στην εμπειρία από τη μεταναστευτική διαχείριση του ΣΥΡΙΖΑ και συνδέεται με το ευρύτερο αντιισλαμικό κλίμα στην Ευρώπη, ενώ έχει βασικό σημείο τομής τη σύνδεση του μεταναστευτικού με τα εθνικά θέματα, παρουσιάζοντας το μεταναστευτικό ως τμήμα του γεωπολιτικού παιχνιδιού και συνδέοντας τους πρόσφυγες και τους μετανάστες με τον Ερντογάν.

Όπως παρατήρησε, η σκληρή γραμμή στο μεταναστευτικό επέτρεψε στη Ν.Δ. να διατηρήσει τη σχέση της με την ιστορική Δεξιά και να ανοιχτεί προς το Κέντρο με άλλες πο-

λιτικές («δεν κάνεις ποτέ άνοιγμα χωρίς να κρατάς τους δικούς σου, χωρίς να απευθύνεσαι στο δικό σου ακροατήριο» υπογράμμισε), όπως ο εκσυγχρονισμός, η κρατική παρέμβαση στην οικονομία και η υιοθέτηση στοιχείων της κεντροαριστερής ατζέντας, όπως οι μισθοί, η δημόσια υγεία και τα έμφυλα ζητήματα, από το ΜεΤσο μέχρι τα ΛΟΑΤΚΙ, που έχουν απήχηση σε τμήμα των ψηφοφόρων της Ν.Δ.

Η πολιτική επιστήμονας Κατερίνα Λαμπρινού σημείωσε ότι ο εκλογικός χάρτης παρουσιάζει έντονα στοιχεία μιας μεταβατικής συγκυρίας, όπως στις πρώτες εκλογές της Μεταπολίτευσης, όταν η Ν.Δ., όπως και σήμερα, επικράτησε σε εργατικές περιοχές που εκπροσωπούνται ιστορικά από την Αριστερά και την Κεντροαριστερά, όπως η Δυτική Αττική και η Β' Πειραιά.

Μίλησε για ιστορικές περιόδους μετάβασης από μακροχρόνιες περιόδους κρίσης, με αυξημένο το συναίσθημα του φόβου και τα εθνικά θέματα πολύ ψηλά στην ατζέντα. «Είναι μια μεταβατική συγκυρία που ενδεχομένως ενεργοποιεί συντηρητικά ανακλαστικά, δεν είναι όμως μια στιγμή πραγματικής συντηρητικοποίησης» είπε.

Δυναμικές διεργασίες

Μίλησε για μια ανοιχτή δομή τεράστιων πολιτικών ευκαιριών τόσο για την Ακροδεξιά, που ευθυγραμμίζεται με τις παγκόσμιες αντιγούγκ ανησυχίες και εντάσσεται σε ένα ποτινοτραμπικό συνεχές, όσο και για την Αριστερά, καθώς η εργασιακή επισφάλεια, τα δικαιώματα και η περιβαλλοντική κρίση δημιουργούν σήμερα μια κοινωνική Αριστερά η οποία φαίνεται να μην αντιπροσωπεύεται πολιτικά. Σημείωσε και μια τρίτη πιθανή εξέλιξη, την παγίωση του «δικομματισμού του ενάμιση κόμματος», όπως μεταπολεμικά στην Ιταλία, με μια αξιωματική αντιπολίτευση που δεν καταφέρνει επί δεκαετίες να απειλήσει την κυβέρνηση.

Η Ελένα-Ολγα Χρηστίδου, ψυχολόγος, επιστημονικά συνυπεύθυνη του επιστημονικού φορέα Orlando LGBT+, σημείωσε ότι οι έννοιες της συντηρητικοποίησης και της ιδεολογικής μετατόπισης αποτελούν περισσότερο δυναμικές διεργασίες παρά κλειστές ερωτήσεις και υπογράμμισε πως αν και είναι πρόωρη η απάντηση στο κεντρικό ερώτημα της ιδεολογικής μετατόπισης, πάντως εμφανίζονται όλα τα στοιχεία της αρχής της συγκρότησης και διεύρυνσης ενός ακροδεξιού κοινωνικού πυρήνα.

«Όταν ο φόβος βρίσκεται εν υπνώσει και δεν έχει οργανωθεί σε υπαρξιακή αγωνία, βλέπουμε τη συντήρηση του στάτους κβο, την εσωτερικότητα, τον διαταγμό, την αναποφασιστικότητα ή τη βουβή ψήφο» σημείωσε. Πρόσθεσε ότι χρειάζεται προσεκτική παρατήρηση και εγρήγορση για τη στιγμή κατά την οποία η ψήφος με τη λογική της διασφάλισης οδηγεί αθόρυβα σε συντηρητικότερη στάση, καθώς μετακινείται προς τα δεξιά ό,τι θεωρείται ανεκτό, θεμιτό και αποδεκτό.

Επισήμανε ότι, όταν εμφανίζεται οριζόντιος φόβος, μετακινούμενος από τον φόβο «μη χάσω κάτι» στον φόβο του «δεν έχω να χάσω τίποτε άλλο», «σ' αυτό το σημείο μπορούμε να δούμε τη σύγκρουση ή το άλμα στην κοινωνική επιρροή ή τη δημιουργία κοινωνικών πυρήνων αντίστασης ή μεγάλης αλλαγής στους συσχετισμούς».

Παρεμβάσεις Φίλη, Βούτση, Κατριβάνου

ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ της Ακροδεξιάς ως συνεκτικής εναλλακτικής δύναμης στη σημερινή σοσιαλφιλελεύθερη κρίση της Ευρώπης αναφέρθηκε σε παρέμβασή του ο Νίκος Φίλης, προβλέποντας ότι θα συνεχιστεί για μια διετία ένας ιδιόμορφος κείνσιανισμός επιδομάτων χωρίς κοινωνικό κράτος παρά μια άγρια πολιτική λιτότητας που θα οδηγήσει σε κοινωνική αμφισβήτηση.

Στις επιπτώσεις της πανδημίας στη συγκρότηση ιδεολογικής ηγεμονίας αναφέρθηκε ο Νίκος Βούτσης, σημειώνοντας ότι ο ΣΥΡΙΖΑ οριοθέτησε τυπικά την ύπαρξη ενός νέου ιστορικού κύκλου και την ανάγκη της προσπάθειας για ριζοσπαστικοποίηση της κοινωνίας, αλλά ουσιαστικά κινήθηκε στην εκτός τόπου και χρόνου λογική του ώριμου φρούτου.

Η Βασιλική Κατριβάνου σημείωσε ότι ο ΣΥΡΙΖΑ προσπάθησε να νοηματοδοτήσει την έννοια της ασφάλειας στην παιδεία, την υγεία και την εργασία, αντί για την καταστολή και τον φράκτη -«δεν το κάναμε όμως επαρκώς πετυχημένα»- είπε.